

Sociologija hrvatskog društva

1

SOLIDARNOST

2023./2024.

Izv. prof. dr. sc. Ivan Balabanić

Litaratura za ispit

Današnja prezentacija

Što je solidarnost

Solidarnost u sociologiji odnosi se na osjećaj jedinstva i zajedništva među pojedincima ili grupama unutar društva. Taj osjećaj zajedništva temelji se na zajedničkim interesima, ciljevima, uvjerenjima i vrijednostima te obično dovodi do kooperativnog ponašanja i međusobne podrške. Solidarnost može postojati na različitim razinama – od obitelji i malih društvenih grupa do cijelih nacija ili čak globalnih zajednica.

Vrste solidarnosti - Durkheim

Prema Durkheimu, postoje dvije osnovne vrste solidarnosti:

1) Mehanička solidarnost: Ovaj oblik solidarnosti prevladava u tradicionalnim, agrarnim društvima gdje su podjele rada manje izražene, a pojedinci dijele slična uvjerenja, vrijednosti i načine života. U takvim društvima, osjećaj zajedništva i identiteta ojačan je sličnošću među članovima.

2) Organska solidarnost: U modernim, industrijskim društvima gdje su podjele rada složenije, solidarnost se temelji na međuovisnosti koja proizlazi iz specijalizacije. Ljudi ovise jedni o drugima ne zbog sličnosti, već zbog komplementarnosti uloga i funkcija koje obavljaju.

Suvremeni trendovi i perspektive

Globalizacija: u kontekstu globalizacije, solidarnost je postala sve kompleksnija. Postoji sve više interesa za "globalnu solidarnost" koja transcendirira nacionalne granice, posebno u pitanjima poput klimatskih promjena, migracija i ljudskih prava.

Multikulturalizam: tema solidarnosti često je isprepletena s pitanjima identiteta, posebno u multikulturalnim društvima. Kako se solidarnost izgrađuje ili erozira među različitim etničkim, rasnim, i kulturnim skupinama je predmet mnogih suvremenih istraživanja.

Socijalni Pokreti: solidarnost je ključni koncept u studijama socijalnih pokreta, gdje se istražuje kako solidarnost među članovima ili između različitih pokreta može utjecati na njihovu efikasnost i uspjeh.

Analiza društvenih mreža: s razvojem teorija mreža, dolazi i do pitanja kako se solidarnost manifestira i održava kroz socijalne mreže (socijalne mreže odnose se na skup interakcija i veza između pojedinaca, grupa, organizacija ili čak različitih društvenih entiteta – SNA analiza)

Digitalna solidarnost: u doba interneta i društvenih mreža, novi oblici "digitalne solidarnosti" su postali predmet istraživanja. Na primjer, kako online zajednice mogu generirati nove vrste međugrupne podrške i zajedništva.

Istraživanje solidarnosti

Metoda ankete: jedan od najčešćih načina mjerenja solidarnosti su strukturirane ankete i upitnici koji ispituju stavove i percepcije pojedinaca o različitim aspektima solidarnosti, kao što su altruizam, empatija, međugrupna podrška itd.

Također učestalo korišteno (i više ćemo kada budemo radili skale i indekse metodološkim predmetima):

- skale i indeksi: razvijaju se posebne skale i indeksi koji kvantificiraju solidarnost. Na primjer, skale koje mjere socijalnu koheziju, socijalno povjerenje, ili spremnost na međugrupnu suradnju.
- U psihologiji i socijalnoj psihologiji - eksperimentalno istraživanje: u laboratorijskim uvjetima mogu se provoditi eksperimenti kako bi se testirala spremnost pojedinaca na kooperaciju, dijeljenje resursa ili drugi oblici solidarnog ponašanja.

Malo izvan teme (ali u temi)

Zatvorenikova dilema (teorija igara):

Zatvorenikova dilema koristi se kao ilustracija mnogih stvarnih situacija u kojima pojedinci moraju odlučiti između suradnje i konkurencije, uključujući trgovinske pregovore, očuvanje okoliša i mnoge druge aspekte društvenog i ekonomskog života.

U osnovnom scenariju, dva zatvorenika su uhićena i odvedena na ispitivanje. Oba imaju dvije opcije: ili izdati drugog zatvorenika ili šutjeti.

- 1) Ako oba zatvorenika šute, oboje dobivaju kratkoročne kazne (recimo, godinu dana zatvora).
- 2) Ako jedan izda, a drugi šuti, onaj koji izda biva oslobođen, dok onaj koji šuti dobiva maksimalnu kaznu (recimo, deset godina).
- 3) Ako oba zatvorenika izdaju jedan drugoga, oboje dobivaju srednje teške kazne (recimo, pet godina).

Najvjerojatnije ponašanje

Rješenje Ztvorenikove dileme ovisi o kontekstu i ponovljenosti interakcije između aktera.

Ali u jednokratnoj igri, dominantna strategija za svakog igrača je izdati drugog, jer to minimizira rizik od dobivanja najveće kazne.

Ovo je poznato kao "Nashova ravnoteža" u nekooperativnim igrama i obično dovodi do suboptimalnog ishoda za oba igrača => film "Genijalni um" – John Nash iz 2001.

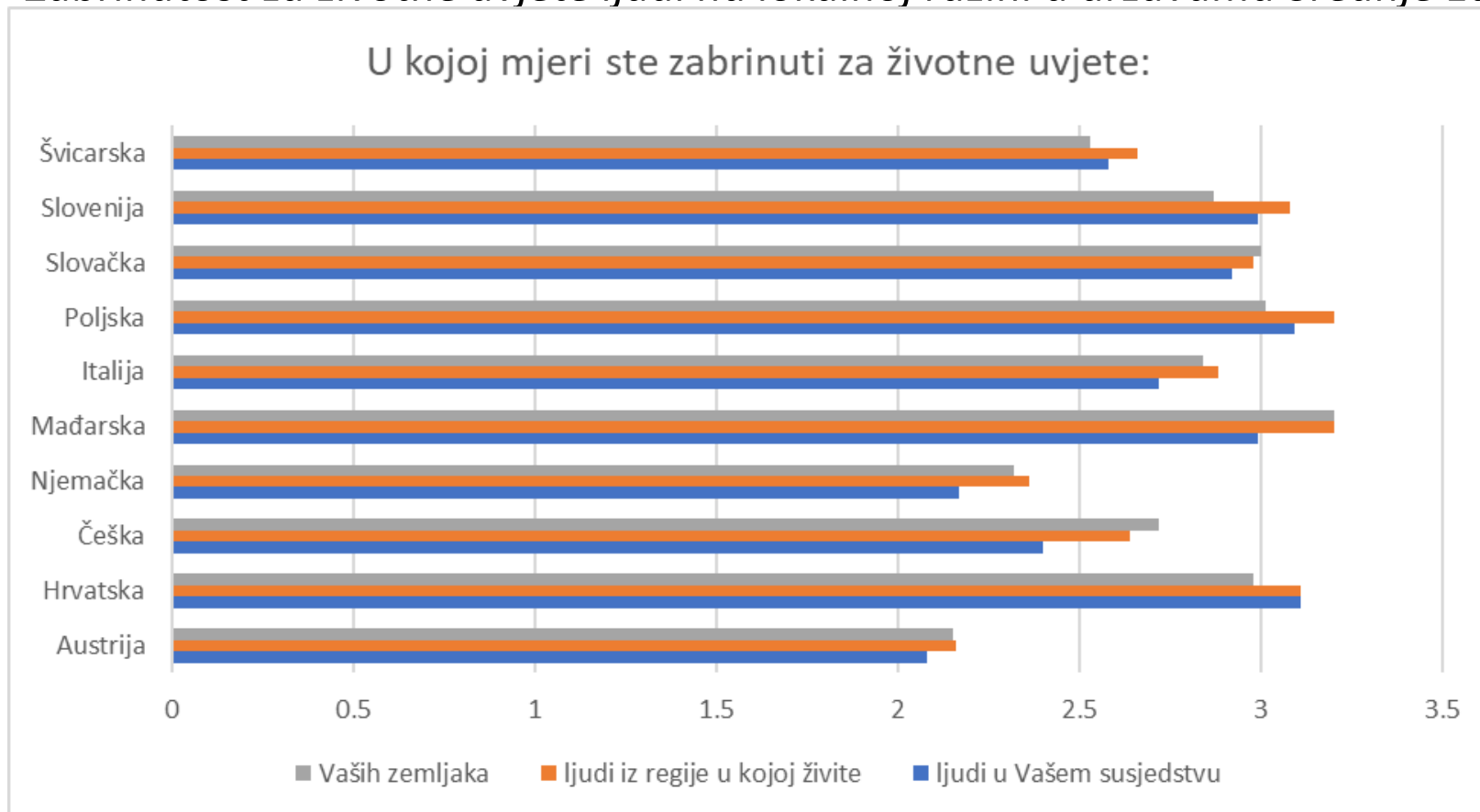

Anketna istraživanja solidarnosti

European Values Study (<https://europeanvaluesstudy.eu/>) 2017. godina.

Zabrinutost za druge ljude u državama Srednje Europe

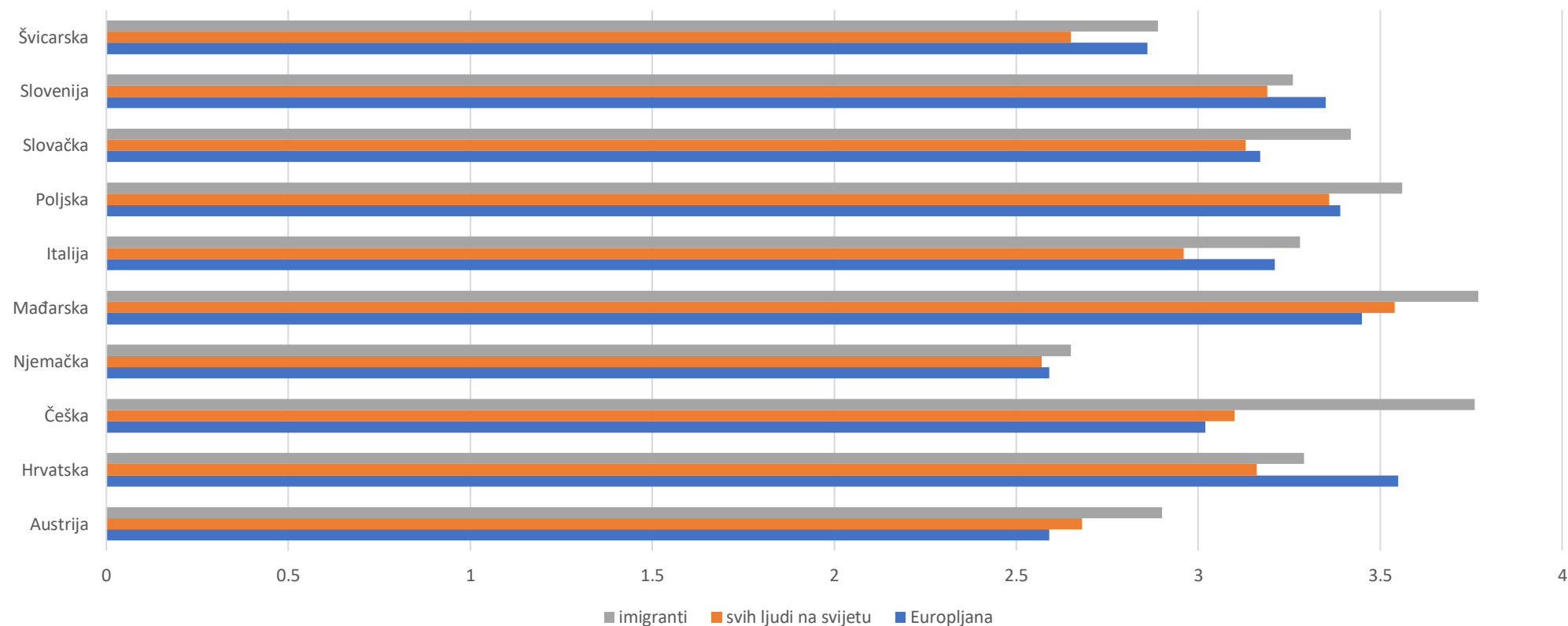
Zabrinutost za životne uvjete ljudi na lokalnoj razini u državama Srednje Europe

Anketna istraživanja solidarnosti

Zabrinutost za životne uvjete ljudi na globalnoj razini u državama Srednje Europe

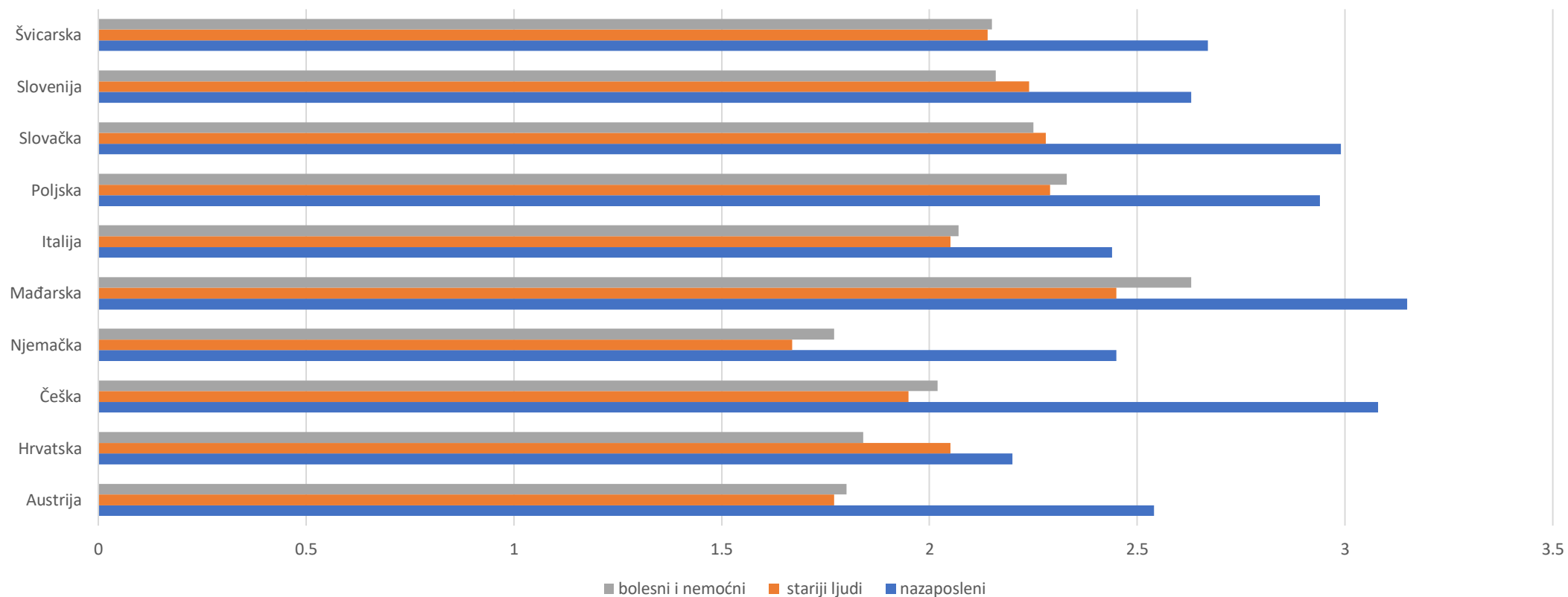
U kojoj mjeri ste zabrinuti za životne uvjete:

Anketna istraživanja solidarnosti

Zabrinutost za životne uvjete ljudi na socijalnoj razini u državama Srednje Europe

U kojoj mjeri ste zabrinuti za životne uvjete:

Zaključak

Važnost solidarnosti u modernom društvu može se sagledati iz više kutova. Prvo, solidarnost podupire osjećaj zajedništva i pripadnosti, što je ključno za dobrobit pojedinaca (well-being). Osim toga, solidarnost služi kao mehanizam za raspodjelu resursa i podrške, posebno u vremenima krize ili nejednakosti. To ne samo da pomaže u ublažavanju socijalnih napetosti, već i promovira pravednost i jednakost. U ekonomskom kontekstu, solidarnost može doprinijeti stabilnosti i održivosti, budući da suradnja i međusobna podrška obično vode većoj produktivnosti i inovacijama. U političkom smislu, solidarnost je ključna za ostvarivanje društvenih ciljeva i zastupanje interesa manjina ili marginaliziranih skupina. Sociološki, solidarnost može biti "ljepilo" koje spaja različite segmente društva, olakšavajući komunikaciju i međusobno razumijevanje. To je posebno važno u raznolikim i pluralističkim društvima, gdje razlike u vjeri, kulturi ili ekonomskom statusu mogu voditi do podjela. U konačnici, solidarnost je i etički imperativ, odražavajući ljudske vrijednosti kao što su suosjećanje, poštovanje i ljubaznost. Održavanje ovih vrijednosti na kolektivnoj razini omogućuje formiranje društva koje ne samo da efikasno i skladno funkcionira, već i njeguje kvalitetu ljudskog života za sve svoje članove > možemo zaključiti da je solidarnost ne samo poželjna, već i neophodna karakteristika svakog modernog društva.

Za one koje tema solidarnosti u HR društvu dodatno zanima može početi sa sljedećim člankom: <https://hrcak.srce.hr/file/325603> (**nije** obavezna literatura za ispit!)